

Asia: VN/6450/2019

Esitys alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

I Keskeiset ehdotukset

- **Kommentteja ja näkemyksiä lakiuudistuksen keskeisistä ehdotuksista**

Esityksessä ehdotetaan, että nykyinen alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmä toimijoiineen säilyisi pääosin entisellään kuitenkin siten, että säännöksiä uudistettaisiin ja että molempien lakien rakennetta on pyrittäisiin selkeyttämään.

Keskeisiä ehdotukset toteuttavat em. tavoitetta.

On hyvä, että lainsäädäntöä muutetaan selkeämmäksi. Nykyinen toimintamalli ei ole täyttänyt hallintolain henkeä ainakaan EURA2014 järjestelmän osalta. Muutospäätösten osalta hankkeiden toteuttamisen monet ongelmat voitaisiin korjata, mikäli muutospäätöksillä voitaisiin korjata koko toteutusaikaa koskien myös takautuvasti. Muutosten ja hallintolain mukaisten viranomaisen korjaukset päätökseen tulisi mahdollistaa myös rakennerahastojen hallinnointijärjestelmässä (EURA-järjestelmässä).

II Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Toimeenpanolaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 3 §)**

-

- **Ovatko alueiden kehittämisen tavoitteet selkeät ja kestävät pitkällä aikavälillä? (2 §)**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

-

- **Ovatko viranomaisten vastuut ja roolit selkeästi määritelty?**

Alueiden kehittämisen vastuut ja viranomaisten roolit on kuvattu selkeästi lain 6 ja 7 §:ssä.

- **Saako 15 §:stä kokonaiskuvan maakuntien liittojen alueiden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä?**

Voimassa olevan lain (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014) 17 § sääntelee maakunnan liiton tehtävistä. Kyseisen pykälän 1 momentin seitsemännen kohdan mukaan maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä vastaa alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristö koskevien suunnitelmien osalta suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa.

Nyt käsittelyssä olevan lakiehdotuksen 15 § sääntelisi vastaisuudessa maakunnan liiton tehtävistä. Lakiehdotuksen 1 momentin 6 kohdan mukaan kuntien aluekehittämisviranomaisena maakunnan liitto vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja siinä tehtävässä koordinoi luonnonvarojen kestävää käyttöä ja ilmastonmuutoksen torjuntaa sekä laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä ja vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa.

Lain valmisteluaineiston mukaan tämä tehtävä vastaa sisällöltään voimassa olevan säännöksen 17 § kohtaa 7. Uudistuksessa ei siten ole pyritty uudistamaan voimassa olevan lain sisältöä tai merkitystä, mutta uusi kirjoitusasu tosiasiaa laajentaa maakuntien liiton toimintamahdollisuuksia ja tehtäviä voimassa olevan lain sanamuodosta sekä osaltaan luo viranomaiselle lain toteuttajana haasteita eri viranomaisten yhteistoiminnan osalta.

Voimassa olevan lain hengen mukaisempi sanamuoto maakunnan liiton tehtäville olisi korvata sana "koordinoida" ilmaisulla "edistää yhteistyötä tai huolehtia yhteistyöstä". Maakunnan liitto toimisi edelleen edistämisen- ja kehittämistehtävissä, mutta tämä jättäisi myös muille samoissa tehtävissä toimiville tahoille liikkumavaraa käynnistää ja ohjata erilaisia hankkeita.

Eri viranomaisten välisten tehtävien yhteensopivuus tulisi varmistaa myös nyt käsittelyssä olevan lakiehdotuksen ja muun lainsäädännön välillä. Lakiehdotuksen myötä maakunnan liitto vastaisi ilmastonmuutoksen torjunnan yhteistyöstä merkittävässä määrin. Lakiehdotus tuo siten epäselvyyttä eri viranomaisten väliseen yhteistyöhön ja hankkeiden yhteensovittamiseen. Mikäli

maakunnan liitolle annetaan lain tarkoittama tehtävä, tulisi lakiuudistuksen yhteydessä tarkastaa myös ELY-lain (ELY-laki, 897/2009) uudistamisen tarve. Myös ilmastolain (609/2015) mukaisia eri viranomaisten tehtäviä tulisi tarkastella rinnakkain tämän lakiehdotuksen kanssa.

Maakunnan liiton tehtäviin on esitetty muutoksia, jotka eivät pohjaudu alke-suunnittelujärjestelmään eikä alueiden kehittämisen vastuisiin tai tehtäviin. Kaikki esitetyt muutokset eivät ole nykytilanteessa tarkoituksen mukaisia. Tämän vuoksi alla on esitetty muutoksia lakiluonnokseen.

Maakunnan liiton tehtävät

Kuntien yhteistoimintaviranomaisena maakunnan liitto edistää maakunnan yleistä kehittämisestä ja siinä tehtävässä:

- 1) laatii maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategian ja siihen perustuvan maakuntaohjelman yhteistyössä kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa;
- 2) huolehtii maakunnan suunnittelun ja merialuesuunnittelun tehtävistä siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään;
- 3) kehittää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ottaen huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet;
- 4) hoitaa sille (alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa – lain uusi nimi) laissa säädetyt tehtävät;
- 5) vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa muualla kuin Helsingin seudulla
- 6) huolehtii luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastomuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista sekä laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä ja vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;
- 7) edistää kuntien välistä, kuntien ja maakunnan välistä sekä ylimaakunnallista yhteistyötä ja maakunnan kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä;
- 8) vastaa ennakkoinnin yhteensovittamisesta maakunnassa, arvioi ja seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä sekä kehittämistoiminnan vaikuttavuutta;
- 9) edistää maakunnallista identiteettiä ja asukkaiden osallistumista maakunnan kehittämiseen sekä kulttuuria osana maakunnallista strategiatyötä ja
- 10) hoitaa muut sille erikseen säädetyt tehtävät.

- Onko maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) rooli, tehtävät ja päätöksenteko selkeästi määritelty? (17, 18 ja 19 §)

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

Maakunnan yhteistyöryhmää ja maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmaa koskevat muutokset ovat hyviä. Ne voivat kuitenkin johtaa hyvin eri käytänteisiin maakunnissa ja yhden rakennerahasto-ELY-keskuksen alueella. Tämä voi vaikeuttaa päätöksentekoa varsinkin ylimaakunnallisten hankkeiden osalta. Mutta uusi ohjeistus antaa hyvät pohjat myös hallinnolliselle keventämiselle maakunnallisissa käsittelyissä.

- Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista (osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994–2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001–2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010–2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §)

-

- Onko maakuntaohjelman asemasta säädetty riittävästi? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 34 §)

-

- Näkemyksiä ehdotuksesta luopua maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 33 §)

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 3

-

- Ovatko eri viranomaistahot ja yhteistyöohjelmien hallinnointi määritelty selkeästi?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Näkemyksiä luopua äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 47 §:n 2 mom.)

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

III Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (Rahoituslaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 2 §)**

-

- **Onko viranomaisten toimivalta määritelty selkeästi?**

Maakunnan liiton ja ELY-keskuksen toimivalta ja tehtävät ovat hyvin muotoiltuja.

- **Onko toimivallasta välittävänä toimielimenä säädetty riittävästi?**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

-

- **Onko tukimenettelystä säädetty selkeästi ja riittävällä tasolla?**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 3

-

- **Onko erillinen luku kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä tarpeellinen?**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- Onko eri viranomaisten tarkastusoikeudet määritelty selkeästi?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 6

-

IV Mitä muuta haluatte sanoa alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa ja hankkeiden rahoittamista koskevan lainsäädännön uudistamisesta?

Kommentit ja näkemykset

-

Häkkinen Pekka

Etelä-Savon ELY-keskus - Ylijohtaja Pekka Häkkinen